

Smernica obmedzí slobodu webu

EURÓPSKE AUTORSKÉ PRÁVA

Nová smernica Únie o autorských právach hrozí cenúrou internetu. Google a ďalšie firmy budú za obsah na svojich stránkach niešť vyššiu zodpovednosť.

Juraj Medvec

juraj.medvec@mafrasslovakia.sk

Európska komisia prijala novú smernicu. Tá podľa kritikov pomôže veľkým hráčom, ako je Google, a obmedzí slobodu internetu.

ILUSTRÁČNÁ SNÍMKA: DREAMSTIME

ČO KONKRÉTNE ZAVÄZDA SMERNICA?

- Platformy, ako je Google či sociálne siete, ako je Facebook či LinkedIn, sú zodpovedné za obsah, ktorý sa ich prostredníctvom zverejňuje
- Smernica sa snaží dosledovať, či autori dostali za svoj obsah chránený autorským právom zaplatené
- Obsahuje vägne ustanovenia, ktoré povedú k nadmernému blokovaniu obsahu. Veľké firmy radšej uverejnia iba právne nepriestrelný obsah, ako by čelili sankciám od EÚ
- Obmedzí všetok obsah nad rámec faktov, odkazov, jednotlivých slov a veľmi krátkych úryvkov

Používateľov v digitálnom priestore už dlhšie trápi zámer Európskej komisie prísnejšie regulovať obsah publikovaný na internete. Iba niekoľko týždňov je v súčasnosti účinná smernica o ochrane autorských práv vo virtuálnom priestore, ktorá pridáva internetovým firmám nové zákonné povinnosti. Únia si na mušku vzala internetový gigant Google a sociálne siete. Tie po novom budú zodpovedné za všetok obsah, ktorý používajú ich služby, ktorí so samotnými firmami nemajú žiaden vzťah, nahrávajú. Oficiálnym cieľom Komisie je zlepšiť ochranu autorských práv tvorcov tohto obsahu. Kritici však poukazujú na to, že Únia plazivo zavádza čoraz väčšiu cenúru obsahu na internete.

Ohrozenie slobody internetu

Nová smernica má tvorcov originálneho obsahu, ktorý sa dostáva na internet, dať do rúk väčšiu páku proti internetovým gigantom na vymozenie svojich práv. „Smernica priamo nezavádza cenúru či filtre,“ vysvetľuje právnik Jakub Žák z advokátskej kancelárie Poláček & Partners. „Problém je, že napriek vzne-

šeným cieľom môže platformy motivovať na filtrovanie obsahu na internete.“ Podľa odborníkov teda smernica nie je priamo smerovaná na obmedzenie slobody internetu. Napriek tomu môže mať nezamýšľané dôsledky. „Otázny je dosah smernice na reálny chod vecí alebo, ak chceme, na online realitu,“ vysvetľuje Žák.

So samotným znením smernice nie sú spokojní ani poskytovatelia vyhľadávacích služieb na internete. „Smernica o ochrane autorských práv prichádza so zlepšeniami, no stále povedie k právnej neistote a poškodí európsku kreatívnu a digitálnu ekonomiku,“ hovorí Alžbeta Houzarová, komunikačná manažérka spoločnosti Google pre Česko a Slovensko. Podobne sa k smernici stavia Google aj na globálnej úrovni. „Svoje obavy týkajúce sa znenia tejto smernice vyjadrilo mnoho jednotlivcov aj organizácií,“ uviedol v reakcii

na právnu úpravu prijatú v Bruseli Kent Walker, zodpovedný za globálnu komunikačnú stratégiu Googlu. „Smernica európskej kreatívnej a digitálnej ekonomike neprospeje a mohla by ju spomaliť.“

Sankcie pre giganty

Základnou myšlienkou smernice je, že internetové firmy nesmú profitovať z obsahu, za ktorý jeho autori nevideli dostatočné finančné ohodnotenie. Aby Únia dokázala pravidlá aj dostatočne uplatňovať, smernica zavedie aj sankcie za porušenie povinností pre technologické giganty. „Platforma bude zodpovedná, ak poskytne priestor obsahu, za ktorý nebolo jeho tvorcovi riadne zaplatené,“ vysvetľuje Žák.

Ak napríklad Google na sieť nahrá obsah, za ktorý jeho autor nedostal zaplatené, ten bude môcť firmu žalovať. „Aby tomu platformy predišli, budú musieť uverejnený obsah selektovať, a te-

skytovali informácie z rôznych zdrojov, budú musieť svoje zdroje osekáť. „Nedá sa vylúčiť, že bežný používateľ pocíti zmenu v obsahu, ktorý sa mu ponúka. Filtrovanie obsahu na internete je teda reálnou možnosťou,“ upozorňuje Žák.

Smernica napriek vznešeným cieľom môže viesť k filtrovaniu obsahu na internete.

Jakub Žák, právnik, advokátska kancelária Poláček & Partners

da filtrovať v mene preventívnej ochrany.“ Práve toto ustanovenie smernice je kameňom úrazu. Podľa niektorých kritikov obmedzí slobodu informácií na webe.

Firmy, ktoré doteraz podporovali diverzitu správ tým, že po-

skytovali informácie z rôznych zdrojov, budú musieť svoje zdroje osekáť. „Nedá sa vylúčiť, že bežný používateľ pocíti zmenu v obsahu, ktorý sa mu ponúka. Filtrovanie obsahu na internete je teda reálnou možnosťou,“ upozorňuje Žák.

Mnoho dier v predpise

Okrem plošnej kritiky si smernica vyslúžila aj konštruktívnu kritiku. Smernica sa v boji medzi dvomi právami – právom na ochranu autorského obsahu a právom na slobodný prístup k informáciám – priklonila na stranu autorov. „Zníženie množstva nelicencovaného obsahu sa dalo dosiahnuť aj zefektívnením súčasného systému jeho vymazávania,“ myslí si Žák. Príkladom môžu byť upozornenia združení kolektívnej ochrany autorských práv. Smernica tiež obsahuje niekoľko pojmov, ktoré nie sú jednoznačne definované. Tie môžu vyvolávať problémy

pri ich výklade a konkrétnom použití. Nie je úplne jasné, ako je definovaný a v akom režime majú fungovať pojmy ako perex alebo úryvok z článku. Práve na tie sa ustanovenia smernice nevzťahujú.

Okrem nadmerného blokovania obsahu a nejasných pojmov má smernica aj ďalšie slabé miesta. Skráti sa maximálna povolená dĺžka tituliek či úryvkov spravodajstva. „Skrátenie dĺžky úryvkov povedie k tomu, že pre používateľov bude zložitejšie objavovať správy z celého sveta,“ upozorňuje Walker. Potenciálnym kameňom úrazu je aj to, že členské štáty EÚ musia smernicu implementovať. To, akým spôsobom tak urobia, zostáva v ich rukách. „Výsledkom preto môže byť aj desiatka rôznych definícií krátkych úryvkov. Paradoxne smernica, ktorá sleduje vytvorenie jednotného digitálneho trhu, môže tento trh rozbiť,“ uzatvára Žák.

PRÍPADY

Skúsenosti s platením za obsah hrajú proti smernici

Bratislava – Podľa novozavedenej smernice Európskej únie o ochrane autorských práv v digitálnom priestore, ktorá platí od marca tohto roka, musia internetové firmy, vyhľadávače a sociálne siete zavádzať nové mechanizmy na filtrovanie obsahu. Cieľom podľa Európskej komisie nemá byť cenúra internetu, ale ochrana a lepšia vymožitelnosť autorských práv majiteľov obsahu publikovaného vo virtuálnom priestore. Podobný zákon v minulosti prijala aj Španielsko. Výsledkom bolo, že Google pre obavy z právnych následkov zrušil poskytovanie správ na svojich stránkach.

Koniec služby v Španielsku

V roku 2014 pristúpil Google k radikálnemu kroku. V Španielsku zrušil svoju službu Google News, ktorá poskytovala prehľad

Smernica Európskej komisie (na snímke jej budova v Bruseli) chce riešiť autorské práva.

ILUSTRÁČNÁ SNÍMKA: DREAMSTIME

spravodajstva v krajine. Dôvod? Nadmerná regulácia španielskymi úradmi. Podľa zákona, ktorý prijal tamojší parlament, musela spoločnosť platiť za každú publikáciu spravodajského obsahu na ich stránkach. A to bez ohľadu

na to, či autori správ, videí či zvukových záznamov vôbec požadujú nejakú kompenzáciu. „Keďže služba Google News sama osebe negeneruje nijaký príjem, lebo na našich stránkach nemáme žiadnu inzerciu, tento

nový prístup je pre nás neudržateľný,“ povedal v roku 2014 šéf oddelenia Google News Richard Gingress, keď firma rušila službu v Španielsku. Nadmerná regulácia, prijatá či už na úrovni štátov, alebo celej Európskej únie,

môže priniesť nezamýšľané dôsledky pre spotrebiteľov. „Zásah do legislatívy môže mať reálny dosah na poskytovanie našich produktov a služieb,“ dodal riaditeľ služby Google News.

Nemecký príklad

Odborníci vidia v novej smernici nedostatky. Okrem Španielska sa podobná iniciatíva neujala ani inde. „Dôvod na optimizmus nedávajú ani skúsenosti s obdobnou úpravou z Nemecka,“ upozorňuje právnik Jakub Žák z advokátskej kancelárie Poláček & Partners. V tom prípade nemecká právna úprava umožňovala vlastníkom autorských práv poskytnúť obsah platformám bez nároku na odmenu. „Autori k takémuto modelu v konečnom dôsledku pristúpili,“ dodáva Žák. V Nemecku v medializovanom prípade najsilnejší tamojší mediálny dom Axel

Springer zablokoval používanie ukážok textov svojich novinových článkov Googlom. Experiment nemeckej mediálnej skupiny sa skončil neúspechom. Iba po dvoch týždňoch od ukončenia spolupráce s Googlom museli túto zmenu zvrátiť.

Dôvod bol jasný. Po odstránení ich obsahu z vyhľadávacieho nástroja stránok vydavateľstva prudko padla. Samotnú smernicu musia ešte implementovať do svojho právneho poriadku jednotlivé členské štáty Európskej únie. Na rozhodnutie vplyvov na veľkých technologických hráčov, ako aj autorov si budeme musieť počkať, kým sa smernica nezačne naplno aplikovať a vytvorí sa dostatok súdnych rozhodnutí. Tie budú tvoriť podstatnú časť aplikácie smernice a až ony vdýchnu regulácii skutočný život praktickým používaním. (JME)